

Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen - social omsorg

Fastställt av: Kommunstyrelsen

Datum: 2025-09-09

Diarienumr: KSK 2025/533-70

För revidering ansvarar: Verksamhetschef IFO

Dokumentet gäller för: Vård- och socialavdelningen

Dokumentet gäller till och med: Tills vidare



**Bräcke
kommun**



Innehållsförteckning

1. Mål och syfte med riktlinjen	4
1.1 Riktlinjens målgrupp och avgränsning	5
1.2 Socialtjänstlagen	5
1.3 Ansvarsfördelning mellan handläggare och verkställare	5
2. Direktiv vid handläggning	6
2.1 Skäliga levnadsförhållanden	6
2.2 Tillgänglighet	7
2.3 Det egna ansvaret	7
2.4 Information och kommunikation	7
2.5 Den enskildes delaktighet	8
2.6 Kommunens ansvar för medborgare	8
2.7 Rapporteringsskyldighet av ej verkställda beslut	9
3. Handläggning	9
3.1 Individens behov i centrum (IBIC)	10
3.2 Systematiskt arbetssätt	11
3.3 Ansökan, ställföreträdare och anhörigbehörighet	11
3.4 Utredda och bedöma behov	13
3.4.1 Systematisk utredning och samverkan	14
3.4.2 Val av insatsform	15
3.4.3 Insatser vid hushållsgemenskap	15
3.4.4 Barnperspektiv	16
3.4.5 Dokumentation	16
3.4.6 Kommunicera material	16
4. Beslut och uppdrag	16
4.1 Tidsbegränsade beslut	17
4.2 Uppföljning av beslut	17
4.2.1 Underlag till uppföljning	18
4.3 Vid byte av handläggare	18
4.4 Överklagan	18
4.5 Utforma uppdrag	19
4.6 Samordnad individuell plan (SIP)	19
4.6.1 Stöd för arbete med SIP	20



STYRDOKUMENT

Dokumentnamn: Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen

Datum: 2025-09-09

Beslutad av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Tidigare beslut: Ks § 199/2023, Ks § 23/2022

5. Insatser	20
5.1 Hemtjänst	20
5.1.1 Egenvård	21
5.2 Avlösning i hemmet	21
5.3 Växelvård	22
5.4 Korttidsboende	22
5.5 Särskilt boende	23
5.5.1 Utformning av beslut för särskilt boende	23
5.5.2 I avvaktan på att ett beslut kan verkställas	23
5.5.3 Om den enskilde tackar nej till erbjuden plats	24
5.5.4 Parboende garanti	24
5.6 Övriga insatser	25
6. Boendesamordnare	25
7. Särskilda grupper	26
7.1 Våld i nära relationer	26
7.2 Skadligt bruk eller beroende	26
7.3 Asylsökande	27
7.4 EU/EES-medborgare	28
7.5 Akut nödsituation	28
8. När ett ärende avslutas	28



1. Mål och syfte med riktlinjen

Målet med Bräcke kommuns *riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen – social omsorg* är att de är normgivande och utgör grunden för besluten. Riktlinjen syftar till att ge likartade och rättssäkra beslut, men ersätter aldrig den individuella bedömningen. Riktlinjen är utformade utifrån aktuell lagstiftning, förarbeten samt rättspraxis.

Syftet med riktlinjen är att skapa ett enhetligt synsätt vid bedömningar och säkerställa att personer med likvärdiga behov bedöms på samma sätt. Riktlinjen och kommunens delegationsordning är beslutade politiskt, för att tydliggöra inom vilka ramar handläggarna får fatta beslut, enligt socialtjänstlagen (2025:400), SoL, och utifrån kommunens resurser. Riktlinjen har även syftet att ge medborgare och förtroendevalda insyn i handlägningsprocessen och aktuell lagstiftning samt klargöra hur socialtjänstlagen ska tillämpas i Bräcke kommun när det gäller insatsbedömning för äldreomsorgen. Samverkan med övriga verksamheter inom kommunen är av yttersta vikt, vilket är en förutsättning för att beakta helhetssynen inför en behovsbedömning och ett rättssäkert beslut.

Följande dokument är aktuella vid handläggning i Bräcke kommun:

- Socialtjänstlagen (2025:400)
- Socialstyrelsens meddelandeblad, allmänna råd och deras handbok för handläggning och dokumentation för behovsinriktat och systematiskt arbetssätt.
- Individens behov i centrum, framtaget av Socialstyrelsen för ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt med dokumentation av äldres behov utifrån ICF.
- Socialstyrelsens allmänna råd om personalens kompetens vid handläggning och uppföljning av ärenden som avser äldre personer (SOSFS 2007:17)
- Socialstyrelsens kompetenskrav vid handläggning och uppföljning.
- Interna styrdokument inom vård- och socialavdelningen
- Överenskommelser med Region Jämtland Härjedalen för slutenvård samt öppen primärvård.



1.1 Riktlinjens målgrupp och avgränsning

Riktlinjen avser personer som har ett beslut enligt socialtjänstlagen (2025:400), SoL. Riktlinjen omfattar hemtjänst, växelvård, korttidsvård samt särskild boendeform. Alla ansökningar behandlas alltid individuellt och bedömning och beslut görs alltid utifrån den enskildes individuella behov. Det är av vikt att människor bedöms så likvärdigt som möjligt oavsett vem som gör bedömningen.

Beslut om insatser enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, samt SoL-beslut för personer som tillhör socialpsykiatrins målgrupp handläggs av handläggare inom myndighet LSS/SoL och beskrivs inte i denna riktlinje. Beslut om insatser efter delegation och instruktion med stöd av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL, beskrivs inte heller i denna riktlinje.

1.2 Socialtjänstlagen

Enligt 11 kap. 1 § SoL har den som inte själv kan tillgodose sina personliga behov och inte heller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt att få insatser av socialnämnden för sina behov. Riktlinjen utgår från socialtjänstlagen och förhåller sig till aktuell rättspraxis och förarbeten till gällande lagar och bindande föreskrifter från Socialstyrelsen.

Riktlinjen är vägledande för vård- och socialavdelningens arbete med myndighetsutövning. En helhetsbedömning av den enskildes totala situation måste alltid göras i varje enskilt fall. Den enskildes behov av stöd och hjälp är avgörande vid beslut om insats. Rätten till insatser ska alltid prövas oberoende av vad ansökan avser.

1.3 Ansvarsfördelning mellan handläggare och verkställare

Handläggarna är de som enligt kommunstyrelsens delegationsordning har delegat att i sin yrkesroll utreda, bedöma och besluta om vilka insatser den enskilde har rätt till och beräknar för hemtjänstinsatser den tid som insatsen kräver. Handläggarna ska följa upp beslutet och ompröva beslutet om förändrat behov framkommer. Verkställighet kan vara den enskilde behjälplig vid ansökan om ytterligare insatser. Handling av social omsorg är myndighetsutövning precis som övrig verksamhet inom individ- och familjeomsorgen. Samtliga handläggare förbinder sig att förhålla sig till aktuella lagar, förordningar, riktlinjer, rutiner och föreskrifter som finns angående handläggning och dokumentation. De beslut som fattas ska vara baserade på lagstiftning, rättsfall, erfarenhet samt



sakkunnigas utlåtande i det enskilda ärendet. De parametrarna tillsammans skapar en helhet över individens behov och ger ett rättssäkert beslut.

Verkställare ansvarar för att, i samråd med den enskilde eller dennes ombud, fastställa hur den dagliga utformningen av beslutade insatser ska ske. Det kan innebära att fördelningen av insatstiden kan variera beroende på den enskildes behov vid det aktuella tillfället. Verktällighet ansvarar även för att följa upp beslutade insatser och undersöker huruvida den enskilde upplever att den får sina behov tillgodosedda. Det är verkställares ansvar att möjliggöra den enskildes delaktighet i planering och uppföljning.

Insatser utan behovsprövning

Socialtjänstlagen ger möjligheter till kommuner att erbjuda insatser utan behovsprövning. De insatser som är möjliga att erbjuda utan behovsprövning i Bräcke kommun framgår i ”Riktlinjer för insatser utan individuell behovsprövning” och tillvägagångssättet när insatserna erbjuds beskrivs i ”Rutin för insatser utan individuell behovsprövning”.

2. Direktiv vid handläggning

2.1 Skäliga levnadsförhållanden

Begreppet *skäliga levnadsförhållanden* har ingen exakt definition utan följs av definitionen i förarbetena till socialtjänstlagen. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras skäliga levnadsförhållanden, vilket regleras i lagstiftningen. Det avgör vilken form av insats, vård och stödformer den enskilde bedöms vara i behov av.

Bedömningen av nödvändiga insatser i syfte att uppnå skäliga levnadsförhållanden för den enskilde ska bedömas utifrån den tid och de förhållanden som råder i kombination med den enskildes individuella situation och behov. Det innebär att skäliga levnadsförhållanden kan innebära olika saker för olika individer vid olika tidpunkter och förhållanden. Vid bedömningen av vad som i det enskilda fallet ska betraktas som skäligt kan handläggaren vid tveksamhet söka stöd i rättspraxis, i denna riktlinje samt vid gemensamma ärendedragningar.

Vid bedömning av vilken insats som kan komma att bli aktuell måste en sammanvägning göras av olika omständigheter så som den önskade insatsens lämplighet, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser samt den enskildes önskemål. Det finns inte någon obegränsad frihet för den enskilde att välja sociala tjänster oberoende av kostnad.



2.2 Tillgänglighet

Insatsbedömningen ska präglas av att alla känner sig respekterade oberoende av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Nämnden ska verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.

För personer som inte behärskar svenska språket eller är hörsel- eller talskadad ska myndigheten vid behov anlita tolk. Handläggaren ska förvissa sig om att den enskildes uppgifter och synpunkter förs fram och att den enskilde kan tillgodogöra sig den information som lämnas.

2.3 Det egna ansvaret

Arbetet ska inriktas på att den enskilde i möjligaste mån behåller ansvaret, eller tar tillbaka ansvaret, för den egna situationen. Socialtjänsten får aldrig ta över ansvaret från den enskilde. Individens möjlighet att öka sin självständighet och förbättra eller bibehålla sin funktionsförmåga ska alltid beaktas vid bedömning av insats.

Insatserna syftar till att stärka den enskildes förmåga till ett självständigt liv. Till socialtjänstens uppgifter hör dock att på olika sätt sträva mot att motivera den enskilde till att ta emot hjälp eller insatser. Insatserna ska anpassas till den enskildes aktuella förutsättningar och behov, samtidigt som den ekonomiska hushållningen för kommunen tas i beaktning ur ett helhetsperspektiv.

2.4 Information och kommunikation

I samband med utredning ska handläggaren informera om övriga lämpliga samhällstjänster som finns i kommunen och som är av relevans och intresse för den enskilde. Det kan exempelvis handla om att informera om mötesplatser, anhörigstöd, frivilligorganisationer och hushållsnära tjänster. Kommunens informationsskyldighet gäller även för personer som har behov av insatser, men som inte är motiverade att ta emot stöd. Förvaltningslag (2017:900), FL, reglerar kommunikation gällande beslut, tillämpningen av tolk och behov av ombud för den enskilde.



2.5 Den enskildes delaktighet

Den enskildes delaktighet och inflytande är central både i behovsbedömning och verkställande av insats. En flexibilitet i utförandet av insatserna ska underlättas av beslutet om insats. Inom ramen för beslutet har den enskilde stort inflytande över insatserna, hur stödet ges samt vid vilken tidpunkt detta ska ske.

2.6 Kommunens ansvar för medborgare

Bosättningskommun och vistelsekommun

Enligt 29 kap. 1 § SoL ansvarar bosättningskommunen för det stöd och den hjälp som den enskilde behöver. Med bosättningskommun avses:

1. den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt, eller
2. om den enskilde är stadigvarande bosatt i en kommun men har sin starkaste anknytning till en annan kommun, den sistnämnda kommunen, eller där personen haft sin nattvila, eller
3. om den enskilde saknar stadigvarande bostad, den kommun till vilken han eller hon har sin starkaste anknytning.

Den enskilde har rätt till stöd- och hjälpinsatser vid vistelse under en kortare tid i en annan kommun, exempelvis om den enskilde önskar vistas i sin sommarstuga under olika perioder av året. Bosättningskommunen har ansvaret för de stöd- och hjälpinsatser den enskilde är i behov av under vistelsen och vistelsekommunen är skyldig att på begäran av bosättningskommunen bistå med utredning och verkställa bosättningskommunens beslut i vissa fall. Bosättningskommunen ersätter vistelsekommunen för hjälp med verkställighet enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar.

Utreda behov inför flytt till annan kommun

En person som önskar flytta till en annan kommun får ansöka om insatser i den kommunen om personen till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och därför inte kan bosätta sig i kommunen utan att de insatser som personen behöver lämnas.

En ansökan enligt 29 kap. 7 § SoL ska behandlas som om den enskilde var bosatt i inflyttningsskommunen. Är den enskildes behov tillgodosedda i bosättningskommunen, får hänsyn inte tas till det när ansökan ska prövas. Bosättningskommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som inflyttningsskommunen behöver för att kunna pröva ansökan. Den enskilde ska lämna samtycke till att uppgifter lämnas ut.



Dokumentnamn: Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen

Datum: 2025-09-09

Beslutad av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Tidigare beslut: Ks § 199/2023, Ks § 23/2022

Om den enskilde inte uppfyller kriterierna ansvarar inflyttningskommunen för att fatta ett avslagsbeslut där motivering till beslutet framgår.

2.7 Rapporteringsskyldighet av ej verkställda beslut

Kommuner ska inom skälig tid verkställa sina beslut om insatser. Om ett gynnande beslut inte verkställts inom tre månader ska nämnden rapportera detta till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Det ska även rapporteras om en insats har avbrutits och inte verkställts på nytt inom tre månader.

Om IVO bedömer att den enskilde har fått vänta oskäligt länge på att ett beslut ska verkställas kan IVO ansöka om utdömmande av en särskild avgift. Det är förvaltningsrätten som beslutar om särskild avgift.

Verksamhetsutvecklare ansvarar för att kartlägga och rapportera ej verkställda beslut till IVO, revisorer och kommunstyrelsen.

I god tid innan rapportering skickas förfrågan till verksamhetschef som i samråd med handläggare ansvarar för att kontrollera om ett beslut är verkställt eller inte.

3. Handläggning

I detta avsnitt beskrivs kortfattat hur ett ärende handläggs. Bräcke kommuns arbetssätt med handläggning och dokumentation följer Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS (SOSFS 2014:5).

För mer detaljerad information hänvisas till avdelningens metodstöd och rutiner.





3.1 Individens behov i centrum (IBIC)

Bräcke kommun började i september 2020 arbeta efter det nationella arbetssättet *Individens behov i centrum* (IBIC) vid handläggning av ett ärende. IBIC är ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt för att bedöma behov utifrån SoL och LSS. IBIC utgår från individens behov, resurser, mål och resultat inom olika livsområden i dagliga livet snarare än de insatser som kommunen erbjuder. I IBIC används klassifikationen ICF, vilket är ett internationellt system för att beskriva funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa. ICF används för att, med ett gemensamt språk som stöd, fånga upp kombinationen av olika perspektiv och för en helhetssyn hur en person fungerar i sin livssituation.

Utredning av en ansökan görs utifrån den enskildes individuella behov och kan genomföras inom elva olika livsområden





3.2 Systematiskt arbetssätt

Genom att bedriva ett systematiskt arbetssätt beskrivs individens nuläge, mål och resultat genom att handläggare använder sig av en strukturerad dokumentation. Det ger säkrare överföring och återanvändning av information. IBIC utgår från socialtjänstens process för handläggning och dokumentation. I dokumentationen går det att följa individen genom hela processen, från ansökan till avslutad insats. Det bidrar till en ökad rättssäkerhet för individen.

3.3 Ansökan, ställföreträdare och anhörigbehörighet

Ansökan

En ansökan ska i första hand vara skriftlig, men även muntlig ansökan gäller. Ansökan ska alltid aktualiseras i verksamhetssystemet Lifecare handläggare och hanteras efter vård- och socialavdelningens fastställda rutiner och dokumenthanteringsplan.

När kommunen genom en ansökan, anmälan eller på annat sätt får kännedom om en enskild som kan vara i behov av insatser enligt socialtjänstlagen ska en utredning inledas utan dröjsmål. Utredning av den enskildes behov och beslut om insatser kan endast genomföras om den enskilde själv vill det. Socialtjänstlagen innehåller inga möjligheter till tvångsinsatser. När den enskilde tar kontakt med kommunen ska återkoppling från handläggare till den enskilde ske inom två arbetsdagar från första kontakt.

En ansökan om insats görs i regel av den enskilde själv. Den enskilde kan ge i uppdrag åt annan person att företräda den enskilde genom en fullmakt. Det förutsätter att den enskilde, trots sjukdom eller något liknande förhållande, kan instruera en uppdragstagare inom det rättsliga och ekonomiska området och sedan följa upp de åtgärder som vidtas.

Ställföreträdare

Om den enskilde på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller något liknande förhållande inte längre har förmåga att ta hand om sina angelägenheter kan en ställföreträdare ansöka om insatser för den enskilde. En ställföreträdare kan vara en person med fullmakt alternativt en behörig anhörig. Ställföreträdarens behörighet inträder först när den enskilde inte längre har förmåga att ta hand om sina angelägenheter.

Om den enskilde saknar förmåga att på egen hand ta ställning kan legal företrädare ansöka om insatsen för den enskilde. Den enskilde har rätt att anlita ett ombud vid sina kontakter med myndigheter. Dessa kan vara den enskildes anhörige, närstående eller någon annan person. I de fall ett ombud inte är den enskildes legala företrädare bör en formell fullmakt



STYRDOKUMENT

Dokumentnamn: Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen

Datum: 2025-09-09

Beslutad av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Tidigare beslut: Ks § 199/2023, Ks § 23/2022

undertecknas. I specifika fall kan det bli nödvändigt att en muntlig fullmakt mottages. En muntligt mottagen fullmakt ska alltid dokumenteras.

Om den enskilde inte har utfärdat någon fullmakt eller vid de fall det saknas behöriga anhöriga kan den enskilde vara i behov av en ställföreträdare i form av god man eller förvaltare. Handläggare har en skyldighet att anmäla till överförmyndarnämnden om den finner att god man eller förvaltare bör förordnas för någon.

Om den enskilde har en ställföreträdare ska det tydligt i journalen framgå vem som är ställföreträdare och vilken roll denne har, exempelvis anhörig med fullmakt, god man eller förvaltare.

Anhörigbehörighet

Av 17 kap 1 § föräldrabalken (1949:381), FB, framgår att anhöriga inte behöver ha en fullmakt för att företräda en familjemedlem som uppenbart på grund av (1) sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller något liknande förhållande (2) inte längre har förmåga att ta hand om sina ekonomiska angelägenheter. Det handlar bland annat om att betala räkningar, ansöka om bidrag eller teckna hemförsäkring. En anhörig kan även ansöka om vård- och omvårdnadsinsatser, som hemtjänst och särskilt boende. Anhörigbehörigheten gäller inte om den enskilde sedan tidigare har en god man, förvaltare eller företrädare genom framtidsfullmakt.

Anhörigbehörigheten får tas i bruk i följande turordning:

1. make (även registrerad partner) eller sambo
2. barn
3. barnbarn
4. föräldrar
5. syskon (även halvsyskon)
6. syskonbarn

Anhörigbehörigheten kan styrkas med exempelvis person- eller familjebevis från Skatteverket. Det är möjligt att söka efter den enskildes närmaste anhöriga, som föräldrar och barn, i befolkningsregistret KIR i verksamhetssystemet. En anhörig är inte skyldig att träda in och hjälpa sin familjemedlem. I de fall den anhörige inte vill eller kan, går behörigheten vidare till nästa anhöriga enligt turordning. Om det finns flera anhöriga med samma behörighetsposition företräds samtliga genom fullmakt mellan dessa.

Om anhöriga är oense kan anhörigbehörigheten ej tillämpas och då behöver ansökan om god man eller förvaltare göras. Det är viktigt att det dokumenteras om anhöriga inte är ense. Anhöriga under 18 år omfattas inte av anhörigbehörigheten.



STYRDOKUMENT

Dokumentnamn: Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen

Datum: 2025-09-09

Beslutad av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Tidigare beslut: Ks § 199/2023, Ks § 23/2022

Det är den anhörige som ska bedöma om behörigheten gäller. Den anhöriga tar behörigheten i anspråk på eget ansvar och det kan uppkomma skadeståndsansvar för en anhörig som orsakar ekonomisk skada genom att ta behörigheten i anspråk utan att förutsättningarna är uppfyllda.

Genom anhörigbehörigheten kan anhöriga ansöka om insatser och anmäla behov av vård- och omsorgsboende, dock kan den anhörige inte överklaga eventuellt beslut. Om handläggaren fattat beslut om avslag och den anhörige vill överklaga ska information lämnas till den anhörige om hur denne kan gå till väga. Då en överklagan behöver ha inkommit senast tre veckor efter att den enskilde/anhörige tagit del av beslutet är det lämpligt om den anhörige omgående vänder sig till Överförmyndarnämnden och lämnar in en ansökan om god man. Den anhörige behöver då tydligt beskriva i sin ansökan varför den enskilde är i behov av god man och skälen för att överklaga beslutet om vård.

3.4 Utreda och bedöma behov

En bedömning av den enskildes behov görs av handläggaren utifrån den enskildes ansökan om hjälp och stöd. Det är med andra ord den enskilde själv som i ansökan, med handläggarens hjälp, ska definiera vilka behov som ska utredas. Bedömningar ska bygga på en helhetssyn av den enskildes situation, möjligheter och behov. Vid bedömningen ska såväl fysiskt, psykiskt, socialt och andligt behov uppmärksammas och beaktas. Bedömningen ska vara allsidig och noggrann. Rätten till insatser inträder först när den enskilde inte själv eller på annat sätt kan få sitt behov tillgodosett. Den enskilde har ett eget ansvar för sin situation och för sina livsval.

Behovet av insatser motsvaras av skillnaden mellan det bedömda funktionstillståndet och det avsedda. När handläggaren utreder en ansökan om stöd och hjälp enligt IBIC görs detta utifrån den enskildes behov inom de elva livsområdena.

Vid bedömning av om en person har rätt till insats enligt SoL utreds om:

- Ett behov föreligger
- Behovet kan tillgodoses på annat sätt
- Insatser behövs för att tillförsäkra den enskilde skäliga levnadsförhållanden

Varje ärende, där en enskild är part, ska handläggas enkelt, snabbt och kostnadseffektivt utan att rättssäkerheten eftersätts. En individuell bedömning ska göras i varje enskilt fall. När behoven strukturerats upp utifrån de livsområden som aktualiserats gör handläggaren en bedömning av om den enskildes behov är sådana att han eller hon behöver insatser för att uppnå en skäliga levnadsförhållanden eller om behovet kan tillgodoses på annat sätt.



Dokumentnamn: Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen

Datum: 2025-09-09

Beslutad av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Tidigare beslut: Ks § 199/2023, Ks § 23/2022

Ansökta behov som kan tillgodoses på annat sätt ska leda till beslut om avslag. Även en begränsning i omfattning eller innehåll i förhållande till ansökan innebär att den enskilde har rätt till ett beslut om avslag. Om en ansökan avslås helt eller delvis ska handläggaren i sin bedömning motivera varför avslag meddelats.

Handläggaren ska föreslå insatser som tillgodoser de behov som utredningen synliggjort. Det är möjligt att handläggaren i detta läge föreslår en insats som den enskilde själv inte önskar. Den enskilde har alltid rätt att avböja insatser som han eller hon inte vill ha. Insatser kan inte beviljas mot den enskildes vilja. Handläggaren och den enskilde behöver i de fallen diskutera huruvida det finns andra, alternativa insatser som lämpligen kan tillgodose behoven. Handläggaren ska dokumentera den enskildes ställningstagande till föreslagna insatser.

3.4.1 Systematisk utredning och samverkan

I Lifecare handläggare går det att välja två olika utredningar; *utredning SoL IBIC* och *utredning SoL*. Standardutredningen är IBIC och SoL-utredningen kan användas vid undantagsfall och om ett beslut behöver tillkomma i avvaktan på att IBIC utredning är klar. Sådana undantag kan vara trygghetslarm (om den enskilde inte har några andra behov av insatser) samt korttidsboende (där inflyttning behöver ske omgående och inte kan avvakta till dess att utredningen är färdigställd).

En utredning enligt IBIC ger en systematisk utredningsprocess och ett stöd för handläggaren i utredningsarbetet och handläggningen. I utredningen beskrivs och dokumenteras strukturerat individens behov, resurser, mål och resultat med stöd av klassifikationen i det nationella fackspråket i ICF.

Insamling av fakta kan ske genom uppgifter från den enskilde eller uppgifter från andra. Det är av stor vikt att handläggaren vid behov samverkar med andra professioner och samråder med personer i den enskildes närhet för att få en samlad bild av livssituationen. Samverkan ska alltid ske med den enskildes samtycke. Information som ska inhämtas är ADL-bedömning (*aktiviteter i dagligt liv*) och läkarintyg. ADL-bedömning ska alltid inkomma från sjukhuset om den enskilde beretts vård där. Har personen inga tidigare insatser enligt HSL från den kommunala hälso- och sjukvården ska intyg begäras från hälsocentral.

Det ska framgå av utredningen vad som är faktiska omständigheter och vad som är bedömningar. Som en del av utredningen framgår utredarens bedömning, som ligger till grund för motiveringen av beslutet.

3.4.2 Val av insatsform



STYRDOKUMENT

Dokumentnamn: Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen

Datum: 2025-09-09

Beslutad av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Tidigare beslut: Ks § 199/2023, Ks § 23/2022

I vissa fall kan situationer uppstå där den enskilde önskar en viss typ av insats för att få sitt behov tillgodosett. Det kan till exempel handla om att den enskilde vill bo kvar hemma med hemtjänst trots att han eller hon uppfyller kriterierna för att beviljas särskilt boende. När det gäller utformandet av hjälpinsatser framgår det i förarbeten till socialtjänstlagen (prop. 2024/25:89 s 668 4 §) att:

”Vid bedömningen av vilken insats som kan komma i fråga måste en sammanvägning göras av olika omständigheter såsom den önskade insatsens lämplighet som sådan, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser samt den enskildes önskemål. I bedömningen ska även vetenskap och beprövad erfarenhet beaktas”.

Formuleringen innebär att det kan bli aktuellt för handläggaren att avslå den insats som önskas av den enskilde själv, med hänvisning till att en annan insats som är lämpligare och mer kostnadseffektiv kan erbjudas.

3.4.3 Insatser vid hushållsgemenskap

Makar har ett gemensamt ansvar för praktiska sysslor i hemmet enligt 1 kap. 2 och 4 §§ äktenskapsbalken. Hemtjänsten ska inte ta över den icke insatsbehövande maken/makans ansvar för skötseln av det gemensamma hushållet. Mer direkt personliga omvårdnadsbehov anses däremot inte ligga inom detta ansvar. Samma principer som för makar ska tillämpas för sammanboende par samt personer som av annan anledning delar hushåll. Det innebär att om flera personer delar hushåll, förutsätts de bidra efter förmåga till skötseln av hushållet.

Någon omsorgsplikt finns inte inskriven i äktenskapsbalken och varje make avgör själv i vilken omfattning hen vill hjälpa till med personliga omvårdnadssysslor såsom personlig hygien, toalettbestyr och matning. Anhörigvård är ett frivilligt åtagande. En kommun kan därför inte avslå en ansökan om till exempel hemtjänst med hänvisning till att den anhöriga kan tillgodose omvårdnadsbehovet. En ansökan om insatser som tvätt, inköp och städning kan däremot avslås med hänvisning till att en maka, make eller sammanboende kan utföra insatsen i de fall där anhöriga inte själv har behov av sådana insatser. Hushållets totala situation avgör hur mycket hjälp den enskilde kan få. Sammanboende har ett gemensamt ansvar för de praktiska sysslorna i hemmet.

3.4.4 Barnperspektiv

Om det finns barn i den enskildes hushåll ska detta alltid beaktas. Med barn avses alla som är under 18 år. I vissa fall, särskilt om barnen är små, kan barnperspektivet innebära att omfattningen av insatser eller utförandet av insatserna delvis bestäms utifrån beaktande av barnens bästa. Om det finns små barn i hushållet kan det exempelvis



STYRDOKUMENT

Dokumentnamn: Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen

Datum: 2025-09-09

Beslutad av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Tidigare beslut: Ks § 199/2023, Ks § 23/2022

innebära att det finns särskilda skäl att välja en verkställighetsform som tillgodoser barnets behov av kontinuitet.

3.4.5 Dokumentation

Handläggaren ska säkerställa att allt som kommer fram i utredningen om den enskilde och som har avgörande betydelse för ställningstagande och beslut dokumenteras. Dokumentationen ska ske löpande och vara väl strukturerad och tydligt utformad. Det ska framgå vad som är faktiska omständigheter och vad som är bedömningar. En väl utformad dokumentation underlättar för individuell uppföljning av beslut, intern kontroll, intern tillsyn samt överprövning av beslut i förvaltningsdomstol.

3.4.6 Kommunicera material

Innan ett beslut fattas har handläggaren enligt 25 § FL en skyldighet att ge den enskilde möjlighet att yttra sig över det material som ligger till grund för bedömningen. Detta för att säkerställa att handläggaren har uppfattat situationen och behovet rätt och att utredningsmaterialet innehåller korrekta och fullständiga uppgifter. I de fall som beslutet enbart innehåller bifall av en ansökan behöver inte underlaget kommuniceras innan ett beslut fattas.

4. Beslut och uppdrag

Beslut om insats ska alltid ske utifrån den enskildes behov och målsättning med insatserna. Målen med en insats ska alltid beskrivas så att det är möjligt att följa upp. Under utredningen ska handläggaren alltid fråga den enskilde om målet med insatsen och vid behov hjälpa till att utforma mål. Beslutet ska tydligt beskriva vad den enskilde ska få för hjälp och stöd. Beslutet ska samtidigt ge utrymme för den enskilde att tillsammans med utföraren planera hur insatsen ska utformas inom ramen för de livsområden och den tidsram som insatsen avser. Den beviljade tiden är inte exakt utan tiden beviljas upp till en beräknad tid för att det ska finnas en viss flexibilitet som kan följa den enskildes varierande behov.

Ett avslag eller delavslag på en ansökan ska alltid motiveras. Om skäl till avslag är att behovet kan tillgodoses på annat sätt ska det framgå vad det innebär. Vid avslag ska det framgå var och när den enskilde kan överklaga beslutet. Den enskilde underrättas skriftligt om beslutet, oavsett om det begärs eller inte. Handläggaren överväger om det finns fler parter som ska underrättas. I samband med beslut skickar handläggaren med



information, både i beslutsmeddelandet och i en broschyr om vilken avgift den enskilde ska betala kommunen för beviljade insatser.

4.1 Tidsbegränsade beslut

Enligt Socialstyrelsens *handbok för handläggning och dokumentation inom socialtjänsten* anses det vara lämpligt att tidsbegränsa beslut om sådana insatser där det kan förutses att den enskildes behov av insatsen varierar över tid, medan det är mindre lämpligt med tidsbegränsning för andra former av insatser, exempelvis beslut om särskilt boende.

4.2 Uppföljning av beslut

Beslut ska följas upp för att få fram ett underlag för bedömning om insatsen ska fortsätta, förändras eller avslutas. Viktiga underlag vid uppföljningen är det tidigare beslutet, genomförandeplanen samt, när det gäller hemtjänst, registrerad utförd tid. Har den enskilde trygghetslarm kan det vara av vikt att se över antal larmtillfället för att se om nivån för hemtjänst behöver revideras. Beslut om insatser som pågår under längre tid, som inte är hemtjänstinsatser, följs upp minst en gång per år. Första gången ett beslut verkställs, om annan information inkommit, behoven förändrats, att något särskilt har hänt eller vid klagomål från den enskilde, kan det finnas anledning att följa upp beslutet tidigare. Hur ofta uppföljning behöver ske avgörs från fall till fall. Insatserna ska följas upp så länge de pågår och tidsbegränsade beslut ska följas upp i samband med att de avslutas.

- Hemtjänstbeslut ska vara tidsbegränsade om ett år och därefter årligen följas upp strukturerat och systematiskt.
- Beslut ska följas upp i god tid innan de upphör att gälla.
- En enskild med pågående hemtjänstinsatser i bostaden och som – efter ansökan och beslut – erbjudits särskilt boende, behåller de pågående insatserna som längst fram till och med inflyttningsdatum.

4.2.1 Underlag till uppföljning

Uppföljning ska ske systematiskt och bygga på samtal med den enskilde och uppgifter från utföraren. Uppföljning med den enskilde kan genomföras genom telefonkontakt, videosamtal, hembesök eller vid vård- och omsorgsplanering.



STYRDOKUMENT

Dokumentnamn: Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen

Datum: 2025-09-09

Beslutad av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Tidigare beslut: Ks § 199/2023, Ks § 23/2022

Uppföljningen ska visa hur bra insatsen tillgodoser den enskildes behov. I uppföljningssamtalet undersöks den enskildes upplevelse av kvalitén på till exempel bemötande, inflytande och genomförande. En sammanvägning och analys av det förändrade funktionstillståndet och tidigare beslutad insats kan påverka eller förändra behovet av insatser och leda till en ny ansökan och utredning. Kvarstår samma behov kan det ändå innebära att målen förändras. Nya uppgifter ska utgöra ett underlag för utförarens planering av genomförandet och lämnas till utföraren.

4.3 Vid byte av handläggare

Vid handläggabyte ansvarar den tidigare handläggaren för att överföra aktuella ärenden till ny handläggare. Om det ännu inte finns någon efterträdare anställd förs ärendena över på verksamhetschef som därefter ansvarar att fördela ärenden till rätt handläggare när denne är i tjänst.

4.4 Överklagan

Den enskilde har rätt att hos förvaltningsrätten överklaga beslut som inte innebär fullt bifall. Förvaltningsrätten kan efter prövning ändra beslutet om de anser att kommunen har gjort en felaktig bedömning. Handläggaren har en skyldighet att informera om och vara behjälplig med överklagandet. Överklagandet ska göras till den myndighet som har meddelat beslutet. I överklagandet ska den som överklagar ange vilket beslut som överklagas och på vilket sätt han eller hon vill att beslutet ska ändras.

Myndigheten prövar om överklagandet inkommit i rätt tid och tar därefter ställning till de uppgifter som överklagan innehåller. Överklagandet ska ha inkommit tre veckor från den dag den enskilde fick del av beslutet.

Om överklagan inte har tillförts någon ny information som bedöms förändra beslutet skickar handläggaren skyndsamt överklagan, utredning och handläggarens yttrande till förvaltningsrätten för handläggning. Om överklagan har tillförts ny information som ändrar bedömningen gör handläggaren en omprövning och fattar nytt beslut. Därefter skickar handläggaren det nya beslutet, det ursprungliga beslutet, överklagan och handläggarens yttrande till förvaltningsrätten för handläggning. Rutin om hur ett ärende som rör överklagning av beslut ska hanteras finns i avdelningens kvalitetsledningssystem.

4.5 Utforma uppdrag

När ett bifallsbeslut är fattat ska handläggaren utforma en beställning till den utförare som ska verkställa beslutet. En beställning skapas utifrån vad som framgår i utredningen och



Dokumentnamn: Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen

Datum: 2025-09-09

Beslutad av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Tidigare beslut: Ks § 199/2023, Ks § 23/2022

tillhörande beslut. Beställningen är grunden till hur verksamheten ska utföra de beviljade insatserna. I beställningen till utföraren ska insatsernas mål och syfte tydligt framgå samt vilken form av stöd och hjälp som verksamheten behöver ge för att tillgodose den enskildes behov. Eventuella önskemål från den enskilde kring insatsernas utformning, som framkommit i samband med utredningen, ska framgå i beställningen till utföraren. Uppgifterna i beställningen lämnas efter den enskildes samtycke. I beställningen till utförare ska den samlade bedömningen skickas med. Det är viktigt att den samlade bedömningen är korrekt och tydlig för att ge utförare rätt förutsättningar att utföra insatsen.

4.6 Samordnad individuell plan (SIP)

Samordnad individuell plan, SIP, ska upprättas tillsammans med den enskilde om insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård behöver samordnas, vilket regleras i både HSL (16 kap. 4 §) och SoL (10 kap. 8 §). Planen ska upprättas om kommunen eller regionen bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda och om den enskilde samtycker till att den upprättas. Om slutenvården bedömer att den enskilde har behov av insatser från kommun och region ska en SIP upprättas i enlighet med lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål. Av planen ska det framgå:

- vilka insatser som behövs
- vilka insatser respektive huvudman ska ansvara för
- vilka åtgärder som vidtas av någon annan än kommunen eller regionen och
- vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen.

Anhöriga ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen, om det anses lämpligt och den enskilde samtycker till det. Andra aktörer kan föreslå att en SIP upprättas samt kan delta i arbetet med planen.

4.6.1 Stöd för arbete med SIP

På vård- och socialavdelningen finns en SIP-stödjare som årligen informerar om arbetet med SIP samt finns som stöd för handläggarna vid användande av SIP. I kvalitetsledningssystemet finns filmer och material från Sveriges kommuner och regioner (SKR) om handläggarnas arbete med äldre och SIP.



Dokumentnamn: Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen

Datum: 2025-09-09

Beslutad av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Tidigare beslut: Ks § 199/2023, Ks § 23/2022

5. Insatser

5.1 Hemtjänst

Hemtjänst innebär insatser i eller i anslutning till den enskildes bostad och kan beviljas som punktinsatser under dygnets alla timmar. Hemtjänst innefattar två olika typer av insatser; *omsorg* och *service*.

Den personliga omsorgen är beroende av personens egen funktionsförmåga, sjukdom och förhållanden i övrigt. Personlig omvårdnad kan vara kompenserande eller stöttande. Besluten om insats ska vara beskrivande utifrån den enskildes behov och i enlighet med IBIC. Omvårdnadsinsatser kan innebära hjälp med exempelvis tillsyn, personlig hygien, måltidsstöd, dusch, förflyttning etcetera.

Med serviceinsatser avses insatser av ren servicekaraktär, där insatsen generellt inte är att anse som integritetskänslig. Serviceinsatser är beroende av funktionsförmåga, sjukdom och förhållande i övrigt hos den enskilde. Serviceinsatser kan innebära exempelvis trygghetslarm, social samvaro, städ av hemmet, tvätt av kläder, inköp etcetera.

Fönsterputs, avfrostning av frys, städ av ugn och spisfläkt, storstädning, flyttstädning, städning av källare och vindsutrymmen utförs inte av kommunen. Dessa behov hänvisas till privata utförare.

**Insatser
som inte**

beviljas eller utförs:

- *Snöskottning och sandning* - vid behov ingår att sopa av bro och eventuellt ramp från snö.
- *Transport av sopkärl, ved, vatten och hantering av återvinning*
- *Skötsel av husdjur*

Omfattande behov i hemmet



STYRDOKUMENT

Dokumentnamn: Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen

Datum: 2025-09-09

Beslutad av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Tidigare beslut: Ks § 199/2023, Ks § 23/2022

Den som önskar ska kunna bo kvar i sin bostad till livets slut. Är behoven så omfattande,

Handläggarna och verksamhetschef kan fatta beslut om ärenden upp till 111 timmar per månad. Beslut om ärenden över 111 timmar per månad fattas enligt kommunens delegationsordning

stora och varaktiga att skäligen levnadsförhållanden inte kan garanteras i hemmet hänvisas den enskilde till att ansöka om plats på ett särskilt boende. Med omfattande behov avses som riktmärke hemtjänstinsatser som motsvarar 111 utförda timmar per månad eller mer i Bräcke kommun.

5.1.1 Egenvård

Med egenvård menas en hälso- och sjukvårdsåtgärd som ansvarig legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal inom regionens hälso- och sjukvård bedömt att en person själv kan utföra. En förutsättning för att beviljas insats är i dessa fall att den enskilde själv klarar av att ta ansvar för uppgiften men behöver praktiskt hjälp. Den egenvård som personen själv utför eller som utförs med hjälp av annan räknas inte som hälso- och sjukvård.

Avseende rehabilitering gäller motsvarande om egenträning som patient bedöms kunna göra själv eller med hjälp av andra. För att insats för egenvårdsåtgärd ska kunna beviljas krävs:

- ett intyg som visar att åtgärden bedömts som egenvård samt att den enskilde själv bedömts kunna ansvara för insatsen, och
- att personal som ska genomföra åtgärden inte behöver särskild utbildning.

Egenvårdsplanen skickas från hälso- och sjukvården till den enskilde, som i sin tur ansöker om hjälp hos handläggaren. I egenvårdsplanen ska det framgå ett stoppdatum på hur länge planen ska gälla innan en uppföljning krävs från hälso- och sjukvården samt handläggaren.

5.2 Avlösning i hemmet



Dokumentnamn: Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen

Datum: 2025-09-09

Beslutad av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Tidigare beslut: Ks § 199/2023, Ks § 23/2022

Avlösning i hemmet ges med syfte att avlasta anhöriga och möjliggöra för dem att få avkoppling, göra saker på egen hand och därigenom möjliggöra ett kvarboende för den närstående. Avlösaren kan göra de insatser som den anhöriga skulle ha gjort. Insatsen ges huvudsakligen dag- och kvällstid och är som regel planerad men kan även ges vid akuta situationer. I utredningen ska det framgå vad avlösaren ska utföra för och/eller med den närstående. I normalfallet beviljas avlösning med högst 30 timmar per månad utöver de 10 avgiftsfria timmarna. Timmar utöver beviljas av vård- och socialutskottet.

5.3 Växelvård

Växelvård kan erbjudas till anhöriga eller närstående då behovet av avlastning finns för hela dygnet. Om den som vårdar en närstående behöver vila kan den som tar emot vård växelvis få vistas på en av kommunens korttidsplatser i perioder upp till två veckor per månad. Insatsen växelvård omprövas var sjätte månad. I beslutet ska det framgå om insatserna under växelvårdstiden ska vara kompenserande eller stödjande.

5.4 Korttidsboende

Vid beslut om plats på korttidsboende och som inte avser växelvård ska alla andra alternativ vara prövade innan beslutet beviljas. Orsak till att beviljas korttidsboende kan vara avlastning/avlösning av närståendevårdare eller behov av rehabilitering, svikt eller i väntan på ett särskilt boende. Den som har fått bifall på ansökan om särskilt boende och bedöms ha behov av vistelse på korttidsboende i väntan på verkställighet kan få beslut om korttidsvistelse med max 1 månad i taget.

Ett beslut om korttidsvistelse som beviljats i rehabiliterande syfte skall alltid ske tillsammans med legitimerad personal i kommunen eller enligt överenskommelse med Region Jämtland Härjedalen. Om den enskilde får ett beslut om plats på korttidsboende skall beslutet alltid vara tidsbegränsat för att beslutet skall kunna omprövas.

Det är handläggaren som i första hand fattar beslut om korttidsplats. Vid akuta tillfällen, exempelvis under en helg, och om inflytt inte kan avvaktas till kommande vardag, kan behörig personal på korttidsboende besluta om att en person ska flytta in. Ärendet ska därefter lämnas över till handläggare omgående kommande vardag för att utreda, bedöma och fatta beslut om eventuell insats.

Ett tillfälligt beslut om korttidsboende kan fattas av handläggare, och då genom en förenklad utredning. Beslutet får gälla max 14 dagar.



5.5 Särskilt boende

I första hand ska den enskilde kunna bo kvar i det egna hemmet så länge som det är möjligt. När behovet av tillsyn, trygghet och säkerhet inte längre kan tillgodoses i det egna hemmet och behovet bedöms som varaktigt, finns möjligheten för den enskilde att få sina behov tillgodosedda på ett särskilt boende för äldre. Särskilt boende är en individuellt behovsprövad insats som beviljas enligt 11 kap. 1 § SoL. Insatsen är till för dem som i den dagliga livsföringen behöver trygghet och närhet till personal dygnet runt samt uppfyller ett eller flera av följande kriterier:

- Har ett omfattande och varaktigt behov av service och omvårdnadsinsatser över hela dygnet. Med omfattande behov avses som riktmärke hemtjänstinsatser som motsvarar **mer än 111 timmar** per månad eller andra kombinationer av insatser som motsvarar detta.
- Behöver tillsyn eller andra insatser under en stor del av dygnet och upplever en **stor** otrygghet, ensamhet, osäkerhet eller oroskänsla i sitt ordinära boende att välbefinnandet hotas.
- Den enskilda har medicinska behov och stort behov av kontinuerlig närhet till personal.

Personer som är aktuella för särskilt boende har i de flesta fall omfattande sociala och medicinska behov. Vid utredning krävs därför tät samverkan med sjuksköterska och/eller arbetsterapeut.

5.5.1 Utformning av beslut för särskilt boende

Varje aktuellt livsområde för den enskilde ska bedömas och det ska av beslutet framgå om insatsen ska vara kompenserande eller stödjande. Det är ett viktigt underlag för utförare i deras arbete med upprättande av en genomförandeplan.

Beslutet från handläggaren anger **vad** som ska utföras, verksamheten skapar tillsammans med den enskilde en genomförandeplan som anger **hur** insatserna ska utföras efter individens beslut och behov. Behov av omvårdnad, service och trygghet ska tillgodoses dygnet runt inom ramen för beslutet.

Beställning skickas till verkställighet när den enskilde tackat ja till insatsen.

5.5.2 I avvaktan på att ett beslut kan verkställas

Tiden att verkställa beslutet kan variera, den enskilde ska dock erbjudas en plats på särskilt boende inom tre månader. Den enskilde förväntas flytta in på det första boendet som erbjuds oavsett vart i kommunen det är beläget. Handläggaren meddelar



STYRDOKUMENT

Dokumentnamn: Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen

Datum: 2025-09-09

Beslutad av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Tidigare beslut: Ks § 199/2023, Ks § 23/2022

verkställighet inom vård och omsorg att de har fattat beslut om särskilt boende. Verkställighet tar vid och planerar för vart och när inflytt sker.

Det finns möjlighet att stå kvar som sökande till ett önskat alternativ trots att man flyttar in på en erbjuden plats. Flytt från ett särskilt boende till ett annat är en verkställighetsfråga och kräver inget nytt beslut. Om den enskilde eller god man motsätter sig en flytt uppstår frågan om beslutet är överklagbart.

5.5.3 Om den enskilde tackar nej till erbjuden plats

Om den enskilde tackar nej till erbjuden plats på särskilt boende får den enskilde vänta till en ny plats kan erbjudas. Det finns ingen gräns på hur många gånger den enskilde har rätt att tacka nej, dock kommer frågan att ställas vid nekat boendebjudande om den enskilde anser att behovet fortsatt kvarstår. Om behovet inte kvarstår kan ansökan återtas av den enskilde och beslutet om särskilt boende stoppas.

5.5.4 Parboende garanti

I begreppet skäliga levnadsförhållanden ingår det för den som har beviljats, eller beviljas, särskilt boende, att kunna fortsätta sammanbo med sin make, maka, sammanboende eller registrerad partner oavsett olika omsorgsbehov. Den som beviljas särskilt boende har rätt att, om båda parter vill det, fortsätta sammanbo med make eller sambo på boendet. Det gäller oavsett om maken/sambon har behov av särskilt boende eller inte. Den medflyttade ska beviljas en parboplatz med eventuella insatser.

Det är den som ansöker eller är beviljad särskilt boende som kan ansöka om parboende. Ett beslut om medboende är i grunden ett beslut enligt SoL. Det prövas med utgångspunkt i vad som ska ingå i skäliga levnadsförhållanden. Bestämmelsen i 11 kap. 3 § SoL är därför inte insatsgrundande, utan är endast en precisering av när det anses ingå i den insatsberättigades skäliga levnadsförhållanden att få leva tillsammans med sin make, maka, sammanboende eller registrerad partner i det särskilda boende som hen beviljas eller har beviljats sedan tidigare. Skäligheten om parboende prövas utifrån att:

- det förutsätts att en av de sammanboende behöver bo på ett särskilt boende
- parterna ska ha varit varaktigt sammanboende innan behovet om särskilt boende uppstått
- den ena parten redan bor på ett särskilt boende och att paret dessförinnan varit varaktigt sammanboende.

När den som innehar beslutet om särskilt boende avlider har maken/sambon inte rätt att fortsätta bo kvar på det särskilda boendet, såvida denne inte bedöms vara i behov av



särskilt boende för egen del. Uppfyller personen kriterierna för särskilt boende har den förtur till sin plats.

5.6 Övriga insatser

Ledsagning

Insatsen ledsagning ökar möjligheten att leva ett självständigt liv och motverkar isolering. Det stimulerar den enskilde till gemenskap med andra. Insatsen ledsagarservice syftar till att ge den enskilde möjligheten att delta i samhällslivet, ta del av kultur och fritidsaktiviteter i sin närmiljö samt besöka närstående och medverka i andra sociala aktiviteter.

Följeslagare vid sjukresor

Kommunen ansvarar inte för att bevilja kostnader för följeslagare till sjukresor. Se vad som gäller för sjukresor på www.regionjh.se

Vård vid livets slut

Legitimerad personal inom HSL gör bedömningen gällande när vård vid livets slut ska utföras och lämnar information gällande bedömningen till handläggaren. Handläggaren fattar då beslut om insatsen personlig omvårdnad och beslut om larm om så behövs.

6. Boendesamordnare

Boendesamordnarens syfte är att samordna, planera och prioritera boendeplatserna inom kommunen och erbjuda rum på särskilt boende samt korttids- och växelvårdsplats till den enskilde när denne har fått ett beslut från handläggare. Boendesamordnare ska även samverka med handläggare och verkställighet samt föra statistik, se över kötider och ha kontinuerliga avstämningar med regionen.

7. Särskilda grupper



7.1 Våld i nära relationer

Äldre som utsätts för hot och våld i en nära relation ska särskilt uppmärksammas. I Bräcke kommun är det individ- och familjeomsorgen som har huvudansvaret för stöd och insatser samt samordningen av frågor kring våld i nära relationer. I de fall en äldre person behöver insatser på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning och samtidigt insatser på grund av utsatthet för hot eller våld ska samverkan ske mellan de båda enheterna. Det är viktigt att verkställare tar kontakt med handläggare om det föreligger misstanke om att en medborgare utsätts för våld i nära relationer. Handläggare kan då, i samverkan med individ- och familjeomsorgen, se om det finns behov av skydd eller stödjande insatser.

Det finns överenskommelse och rutiner för hur ärendena ska hanteras, hur personuppgifter ska hanteras på ett säkert sätt samt vad som är av vikt vid handläggning och dokumentation. Det är viktigt att handläggarna har kunskap om våld i nära relationer för att kunna upptäcka behov och vägleda utsatta individer till rätt stöd och hjälp. Varje år genomförs en kartläggning av våld i de ärenden som är aktuella för socialsekreterare och handläggare inom individ- och familjeomsorgen och har till syfte att tidigt uppmärksamma våld i nära relationer. Bräcke kommun är även del av den länsgemensamma verksamheten Centrum mot våld, som ger stöd till personer som både utsätts för våld och till personer som utsätter närstående för våld.

7.2 Skadligt bruk eller beroende

Det är viktigt med samverkan i de ärenden där det förekommer ett skadligt bruk eller beroende av alkohol eller droger hos äldre. Socialtjänstens öppenvård har insatser att erbjuda för de individer som önskar stöd, både serviceinsatser och insatser som beviljas av socialsekreterare på individ- och familjeomsorgen. Det är viktigt att komma ihåg att kommunen inte kan förbjuda enskilda att förtära alkohol med mera i sina bostäder. Om misstanke finns från verkställighet att det kan finnas ett skadligt bruk eller beroende av alkohol, droger eller läkemedel är det viktigt att informera den enskildes handläggare. Handläggaren kan då bjuda in till en SIP där handläggare, den enskilde, kontaktperson på verkställighet, regionen samt socialsekreterare från individ- och familjeomsorgen tillsammans kartlägger hur hjälp och stöd kan erbjudas den enskilde.

I de fall då den enskilde har ett omfattande skadligt bruk eller beroende där verkställighet eller handläggaren känner en stor oro för den enskildes hälsa, kan en orosanmälan göras till vuxenhandläggare på individ- och familjeomsorgen. Vuxenhandläggaren utreder då den enskildes situation i samverkan med handläggaren inom social omsorg.

7.3 Asylsökande



Migrationsverket har det övergripande ansvaret för mottagandet av asylsökande. I lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., LMA, finns regler om bland annat insatser till denna grupp. Rätten till insatser inom socialtjänstlagen är för asylsökande begränsad och de insatskategorier som omfattas av denna riktlinje har de generellt sätt inte rätt till.

En asylsökande har dock rätt till insatser enligt LMA. De insatser som lämnas enligt LMA består av logi samt ekonomisk ersättning i form av bostadsersättning, daggersättning och särskilt bidrag. Asylsökande som inte själva ordnar en bostad har rätt till logi på en förläggning. Migrationsverket är ansvarig för insatser i form av logi. I förarbetena till lagen finns stöd för att Migrationsverket ansvarar för att de asylsökande som inte kan ordna bostad på egen hand tas emot på förläggning och i övrigt får det mottagande som erfordras för att tillgodose de särskilda behov som kan finnas. De asylsökande som valt att bo i ett eget boende kan i stället välja att bo på ett asylboende och där få sina behov tillgodosedda. Personer som omfattas av denna lag hänvisas därför till den anläggning där personen är inskriven. Vill personen ändå ansöka om insatser av motsvarande karaktär enligt 11 kap. 1 § SoL ska ansökan prövas och avslås. Kommunens yttersta ansvar enligt 4 kap. 1 § SoL gäller även personer som omfattas av LMA.

Det kan finnas skäl för asylsökande barn och ungdomar att beviljas stödinsatser enligt SoL. Barn och ungdomar som är asylsökande och som skulle ha omfattats av stödinsatser genom LSS (om de haft uppehållstillstånd), kan ha rätt att i stället få samma stöd enligt SoL. Stödet ska vara nödvändigt och barnet eller ungdomen ska inte vänta på beslut om uppehållstillstånd från Migrationsverket. Bakgrunden till det är att asylsökande personer inte ses som kommunmedborgare och därför inte är berättigade insatser enligt LSS.

Kommunens LSS-handläggare kan därför med underlag från hälso- och sjukvården, exempelvis Barn- och ungdomshabiliteringen utreda barnets behov och genom en personkretsbedömning kartlägga barnets behov och eventuellt bevilja motsvarande stöd enligt SoL. De insatser som beviljas under den tid barnet och ungdomen är asylsökande återsöks i efterhand från Migrationsverket.

7.4 EU/EES-medborgare

Rätten till likabehandling innebär att EU/EES-medborgare som bedöms ha uppehållsrätt i Sverige har rätt till socialt bistånd och andra sociala förmåner på samma villkor som svenska medborgare. EU/EES-medborgare har uppehållsrätt i Sverige de första tre månaderna. Efter tre månader finns möjlighet till fortsatt uppehållsrätt om personen



Dokumentnamn: Riktlinje för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen

Datum: 2025-09-09

Beslutad av: Kommunstyrelsen § XXX/2025

Tidigare beslut: Ks § 199/2023, Ks § 23/2022

uppfyller något av villkoren för uppehållsrätt. Till skillnad från uppehållstillstånd prövas inte uppehållsrätt, utan det gäller så länge ett villkor är uppfyllt.

EU/EES-medborgare delas in i ekonomiskt aktiva och ekonomiskt icke-aktiva. Företagare, arbetstagare och arbetssökande som aktivt söker arbete och anses ha en verklig möjlighet att få en anställning i Sverige räknas som ekonomiskt aktiva. Som ekonomiskt icke-aktiva räknas exempelvis studenter och pensionärer. De har uppehållsrätt om de har en heltäckande sjukförsäkring och medel för sin och sina familjemedlemmars försörjning. Den som har uppehållsrätt har rätt att få sin ansökan om insats prövad under samma förutsättningar som gäller för svenska medborgare. Kommunens ansvar är olika långtgående beroende på om kommunen är att anse som bosättningskommun eller enbart vistelsekommun.

7.5 Akut nödsituation

Personer som inte bedöms ha hemvist i en kommun där de tillfälligt vistas har bara rätt till insatser för att avhjälpa en akut nödsituation som inte går att lösa på annat sätt. Vad som är nödvändig hjälp för att avhjälpa en akut nödsituation bedöms i varje enskilt fall.

8. När ett ärende avslutas

Det kan finnas olika anledningar till att ett ärende avslutas, exempel kan vara att behovet av insatsen upphör, den enskilde flyttar eller avlider. Oavsett orsak ska det alltid dokumenteras varför ett ärende avslutas. Följande ordning ska följas vid ett avslut:

- Om den enskildes insatser av någon anledning ska avslutas skall verkställighet omgående informera handläggaren om det via meddelandefunktionen i Lifecare alternativt genom ett telefonsamtal.
- Handläggaren ansvarar då för att journalföra avbrottet, dess anledning och stoppa pågående beslut och beställningar i Lifecare handläggare.
- Handläggaren ansvarar för att den enskildes akt är i ordning, se vård- och socialavdelningens informationshanteringsplan samt arkivhandbok.